

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Hallitus on esittänyt muutoksia EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuja koskevaan lainsäädäntöön. Muutokset koskevat lukukausimaksujen korottamista, hakijamaksujen palauttamista sekä oleskelulupiin liittyviä muutoksia. Kokonaisuudessaan hallituksen esitys on isku kansainvälisille opiskelijoille ja yliopistojen kansainvälistymiskehitykselle. Turun Yliopiston Ylioppilaskunta on hyvin tyytymätön hallituksen esityksen sisältöön. Lukukausimaksujen korottaminen ja hakijamaksut lisäävät koulutuksen eriarvoisuutta ja vähentävät suomalaisten yliopistojen kilpailukykyä. Oleskelulupiin liittyvät muutokset vähentävät huomattavasti työn vastaanottamisen ja tekemisen kannustimia kansainvälisille opiskelijoille. Hallituksen esityksessä on kuitenkin myös positiivisia muutoksia, kuten tilapäistä suojelua saavien lukukausimaksujen poistaminen. Kokonaisuutena hallituksen esitys on kuitenkin pettymys. Kaiken kaikkiaan hallituksen esitys muuttaa lukukausimaksuja koskevaa lainsäädäntöä vaikuttaa negatiivisesti Suomen ja Turun Yliopiston houkuttelevuuteen opiskeluvaihtoehtona ja heikentää EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevia kansainvälisten opiskelijoiden asemaa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

Yksi muutosehdotuksista on hakijamaksujen palauttaminen. Maksujen palauttamisen perusteena ovat kasvaneet hakijamäärät sekä hakemusten käsittelyyn liittyvä työmäärä. Hakijamaksun suuruudeksi on suunniteltu 100 euron suuruista määrää. Hakijamaksut lisäävät koulutuksen eriarvoisuutta ja nostavat sopivien hakijoiden kynnystä hakea opiskelupaikkaa. Yhdessä lukukausimaksujen korotuksen kanssa opiskelun taloudellinen taakka kasvaa kansainvälisille opiskelijoille suhteettomasti. Hakijamaksujen palautuksen kohdalla TYY toivoo maksun kohtuullisuutta ja toivoisi hakijamaksun summaa pohdittavaksi uudelleen. Erilaisiin hakija-/hakemusmaksumalleihin liittyen TYY kannattaa mallia, jossa yhdellä maksulla voi hakea useaan kohteeseen samalla hakukierroksella.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

Lukukausimaksujen korottaminen kohti täysikatteellisuutta on hallituksen esityksen suurimpia muutoksia. TYY vastustaa lukukausimaksuja ja erityisesti niiden korottamista. Maksuton tai kohtuuhintainen koulutus on ollut suuri valtti kansainvälisten opiskelijoiden houkutteluun.

Lukukausimaksujen korottaminen vähentää Suomen kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla ja pohjoismaiden keskinäisessä kilpailussa.

Kansainvälistymisen tavoitteet ovat korkeat ja huolena on, kuinka hallituksen esittämät muutokset vaikuttavat kansainvälisten opiskelijoiden määrään Suomessa ja Turun Yliopistossa. Vaikka hakijamäärät ovat vuosi vuodelta kasvaneet, monelle kansainväliselle opiskelijalle apurahan saaminen on ollut ehtona opiskelupaikan vastaanottamiseen. Mikäli yliopistokohtainen apurahajärjestelmä poistuu, tulee luoda mallin tilalle muu apurahajärjestelmä, esimerkiksi kansallinen.

Lukukausimaksuilla on myös negatiivinen vaikutus koulutuksen

eriarvoistumiseen. Lukukausimaksujen myötä koulutukseen hakeutuvat ne opiskelijat, joilla on mahdollisuus sekä maksaa lukukausimaksuja että ylläpitää oleskeluluvissa vaadittavia toimeentuloon liittyviä vaatimuksia. Lukukausimaksujen noston vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Yliopiston tulee seurata lukukausimaksujen vaikutusta hakijamäärään, paikan vastaanottaneiden määrään ja aloittaneiden määrään.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

Esityksen oleskelulupiin koskevat muutokset liittyvät oleskelulupa perusteen muuttamiseen. Nykyisen lainsäädännön puitteissa opiskelijan oleskeluluvan voi muuttaa opiskeluperusteisesta työperusteiseen.

Työperusteisella oleskeluluvalla maassa olevien ei tarvitse tällä hetkellä maksaa lukukausimaksuja. Muutosehdotuksessa lukukausimaksuista ei enää vapautuisi oleskeluluvan perustetta vaihtamalla. Perusteena tälle muutokselle esitetään sitä, että tällä tavoin kansainväliset opiskelijat kiertävät lukukausimaksuja.

Hallituksen esityksessä lähtökohtana on, että kansainväliset opiskelijat pyrkivät kiertämään lukukausimaksuja vaihtamalla oleskeluluvan perustetta. Tavoitteena on kuitenkin se, että Suomeen opiskelemaan tulevat kansainväliset opiskelijat jäisivät ja työllistyisivät Suomeen myös opintojen jälkeen. Työllistyminen jo opintojen aikana on suuri pitotekijä kansainvälisille opiskelijoille. Siksi työn tekemisen kannustimia pitäisi lisätä vähentämisen sijaan. Oleskelulupiin suunnitellut muutokset vähentävät työn tekemisen kannustimia. Sellaista tilannetta ei saa tulla missään nimessä, että henkilö joutuu maksamaan lukuvuosimaksua, jos hän ei ole läsnäoleva korkeakoulussa. Työn tekemisestä opintojen aikana ei tulisi rangaista opiskelijoita. Huomionarvoista on myös se, että

lukukausimaksujen kierto ei esitetyillä luvuilla näyttäyty merkittävän ongelmallisena. Oleskelulupien muutoshakemusten määrät ja etenkin

hyväksytyt muutokset oleskelulupiin ovat kokonaiskuvassa pieniä.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

Viimeinen kommentoitava muutosesitys koskee yliopistojen tiedonsaantioikeuden lisäämistä. Yliopistot voisivat jatkossa saada käsiteltäväksi opiskelijoiden sekä heidän lähiomaistensa oleskelulupiin liittyviä tietoja. Tämä muutos tulee varmasti lisäämään yliopistojen hallinnollista työmäärää.

Virtanen Vilma
Turun yliopiston ylioppilaskunta